

obljubo na 3 leta, in po preteklih 3 letih proste obljube (vota simplicia) za celo življenje. —

Drugi oddelek „šol. sester“ so tisti, ki se za hišna opravila odloči. One so „sestram“ učiteljicam popolnem jednake, le da njim ni treba za učiteljstvo pripravljati se. Sprejemljejo se do 26. leta v društvo.

V šolah podučujejo „šol. sestre“ v vseh od deželjske gosposke za učilnice odločenih predmetih. Kar pa je za deklice v šoli „šol. sester“ še najbolj imenitno, je to, da dobivajo tudi poduk v vsem, kar je pridni deklici, skrbni gospodinjji znati potrebno: šivati, plesti, najpotrebnejšo obleko napravljati, gospodinjska opravila: pri hiši, kuhinji, živini itd. Po priznanju šolske oblasti zadostujejo „šol. sestre“ v poduku popolnem tirjatvam sedaj-nega časa. Mnoga pohvalna pisma, in priznanja od strani šolskih nadzornikov, in od strani starišev, hvaležnost otrok, ki so bili od „šolskih sester“ izrejeni in podučeni, jih priporočujejo nad vse učiteljice za dekliško mladino. Da one leži in z večim uspehom delajo za odreje deklic, nego učitelji, bo gotovo rad vsak nepristranski razsojevalec pripoznal. Ne da se tajiti njih večji veljavi tudi nasproti posvetnim učiteljicam. Razloček med posvetnimi učiteljicami *) in v duhovskem društvu živečimi „sestrami“ se mi zdi, kakor med dojnico in ljubeznjivo materjo. Prva dela in skrbi za otroka, ker je v taki službi, druga pa dela z materno ljubeznijo in skrbjo. Zraven tega se pa ves poduk pri „šol. sestrah“ godi na kršč. podlagi v smislu sv. naše vere. Ljubezen do nke, kršč. življenja se vzbuja v mlademu srečanju deklic z svetlim zgledom kršč. učiteljic. Ker otroci vidijo in spoznajo, da jih „sestre“ ljubijo, jim tudi ljubezen in udanost nasproti prinesejo, njih mlada srca se odprejo za nauke, kakor glavica rože pri vzhajajočem solncu. Od tod tudi velik uspeh, ki ga imajo „šol. sestre“ pri podučevanju otrok. Nepristranske višje oblasti so to rade pripoznale. Kdor je bil navzoč pri skušnjah „šol. sester“, bode tudi pripoznal, da smo premalo nego preveč povedali.

Naj bi se toraj pravi prijatelji mladine ne ustrašili truda in žrtev, upeljati „šol. sestre“, kjerkoli se le nekoliko dá. Nikakor se ne sme mrzlo gledati k temu, kdo uči mladino, in kako se podučuje. V prvi vrsti pa je to dolžnost č. duhovščine. Z vsemi silami in pripomočki, ki nam jih ozke meje šol. postav pripuščajo, se ravno duhovniki za to potegovati morajo, da bode rešena mladina. Vzeli so nam sicer šole, in malo še manjka, da nas še niso iz tistih popolnem izsuvali: pa ljubezni do mladine, radodarnosti in skrbi za toisto nam niso ter nam tudi ne morejo vzeti.

Fr. Zmazek.

*) Kakor so protestanti s svojimi dijakonisi fjaško naredili, tako se bode tudi pred ali pozneje pri nas zgodilo s posvetnimi učiteljicami. Za poduk in odreje otrok je nekaj več potrebno, kakor abc znati; slabe ženske moči podpira in vzdrža le versko prepričanje. Pis.

Gospodarske stvari.

Naprava gnojnih gred v prirejo rane zelenjave.

M. Namen gnojnih gred je: prireja zelenjave in drugih sadežev po umetnem pregrejanju zemlje in zraka v kratkejšem in v ranjšem letnem času, kakor pa se to v prosti zemlji pod milim nebom dognati da.

Gnojna greda se mora tedaj na solnčnem, proti ostrim vetrom zavarovanem prostoru napraviti, kjer se zrak tudi spomladanskemu solncu lahko in izdatno pregreti da.

Da se pa zemlja in zrak pregreje, za to se vzame črstev, frišen konjski gnoj, ki nakopičen in trdno stlačen zavreje in močno gorkoto od sebe daje. Kolikor prej se gnojna greda naredi, toliko bolj na debelo se mora gnoj nakupičiti. Grede januarja in februarja narejene potrebujejo po tri črevelje debelih plasti, pozneje po poldrugi do dva črevelja debelih. Še pozneje narejene se smejo iz smesi iz gnoja in listja narediti ali celo samo iz listja, pri čemur pa je treba paziti na to, da se listje boljna debelo nakopiči. Temu nasproti se v novejšem času tudi tako imenovane mrzle ali hladne gnojne grede delajo brez vse gnojne podlage, ki se samo po solnčnih žarkih skozi okna tako pregrejejo, da oziroma stroškov skoraj isti dobiček prinašajo, kakor tople grede in se tedaj skoro od vseh strani priporočajo. Namesto steklenih oken se lahko vzamejo okvirji z oljnatim papirjem prepreženi, zlasti za rano prirejo raznih sajenik, kakor to v mnogih krajih z velikim pridom narejajo. Gnojne grede so stalne, t. j. precej globoke jame, so z debelimi deskami obite ali pa obzidane, ki se z gnojem napolnijo. Ali take niso tako navadne in se ne priporočajo toliko, kolikor premakljive gnojne grede. Za te se jame le za poldrugi črevelj globoke napravijo. Zaboji iz debelih desk so prenesljivi, ki se nad gnoj, kateri je v jamah nakopičen, postavijo. Napravijo se tedaj črevelj globoke jame za črevelj širje in dalje, kakor je gredni zaboj, ki mora nekoliko nagujen biti. Gnoj se naloži v čveterovoglato kup, ki je širok, kakor jama. Kratki in dolgi gnoj se mora dobro pomešati in enakomerno nakupičiti. Ko je kup gnoja naložen, se zaboj na njega postavi, gnoj stepta in zaboj z okni ali deskami pokrije, na kar se greda kmalu začne vgrvati. Kakor hitro je najhujša vročina minila, se nanosi na gnoj za pol ali tri četrti črevelja visoko dobre prsti za gnojne grede, ki mora pa skozi mrežo posejana biti. Na to se potem seje ali sadi, kar koli se potrebuje ali hoče.

Ko nekoliko časa preteče, začne greda zopet hladna postajati; da se greda dalj časa topla obdrži, se mora od zunaj zaboj z čvrstim gnojem na debelo zadlati in to tolikokrat ponoviti, kolikorkrat greda začne hladna postajati.

Zaboj gnojne grede se iz 4 debelih desk

zbije; spreduja stena je črevelj, zadnja poldrugi visoka in obe 12—14 čreveljev dolgi. Postranski steni ste spredaj pri sprednji steni črevelj, pri zadnji pa poldrugi črevelj široki in pet čreveljev dolgi. Postranski steni se ob koncih z železnimi šinami objejejo, ki tako daleč naprej molijo, da se s pomočjo luknje skozi zadnjo in sprednjo steno skozi gredo in z lesenim ključem zaboj vkup drži. Trdno zbiti zaboji ne veljajo, ker se po rabi ne dajo lahko hranjevati, med tem ko se oni po rečenem načinu napravljeni zaboji dajo narazen vzeti in jeseni in pozimi na suhem hraniti dajo. Jeden zaboj se navadno pokriva s tremi okni, katerih vsaktero je po 4—4½ črevelja široko in 5 čreveljev dolgo. Šipe se v klejnih zarezah, kakor postrešne opeke, jedna na drugo polože, da se more voda lahko od njih odtekati. Kolikor manjše so šipe, toliko manjša je škoda, ako se ktera ubije. Okviri ali rime iz jelovega, jelševega ali mecesnovega lesa so boljše od onih iz hrastovega, ker se zadnji radi skrivé prvejši pa ne. Najboljša barva za te okviri in zaboje je Norimberška rudečina in laueni firnež. Ko se je posejalo in posadilo, se rastline, da ne poginejo ali da jih mrčesje ne vgonobi, z oglem prahom, premogovim pepelom ali peskom potrosijo. Zdaj potrebujejo grede vse skrbi. Treba jih je varovati mraza, dežja po slamnatih odejah ali zbitih deskah. Kedar solnce sije, jih je treba odpirati, pazljivo polivati, da zemlja ni prevlažna ne presuha. Ko rastline že visoke vzrastejo, se morajo zaboji vzdigniti, da morejo rastline rasti dalje. Posebno pa je treba zaboje skrbno z čvrstim gnojem obdajati, ko se kaže, da hočejo hladne grede postati. Sicer pa to vse lastna pamet in skrb najboljše uči vsakega.

M. Bučelicam koristna rastlina. Zmajeglavka ali ivalja (*Dracocephalum moldavicum*), ki k ustnjačam pripada, je stara davno razširjena jednoletna rastlina, ki povsodi lepo raste in se lahko zaplodi, ker obilno semena dozorja. Ta rastlina se, kakor navadna melisa rabi, da se iz nje napravi melisna voda, melisni duh, karmelitavska voda itd. Na severnem Nemškem zmajeglavko po domačih vrtih obilo sejejo. Seje se pa najboljše po vrstah 30 centim. Rastline rastejo brez posebne skrbi navadno prav močno in pokrijejo kmalu zemljo. Na steblih pa 35—40 centimetrov visokih se kmalu razvije cvetje modre barve v obilnem številu, ktero bučelice kaj radi obiskujejo in pridno iz njih strd nabirajo. Ta bučelna paša je posebno zaradi tega vsega priporočanja vredna, ker ta rastlina ravno o najhujši letni vročini meseca julija močno cvete, ko bučelice druge paše ravno nimajo preveč. Tudi za obrobje okoli gredic se ta rastlina dobro prilaga, ker se kmalu gosto zaraste in tako grede lepo obrbuje. Iz semena se da olje izprežati, kar vrednost te bučelne rastline še povišuje.

M. Vrtno kolovje in ralee trpežne storiti. Naj se kuprenega vitrijola ali hudičevega olja v vodi razpusti, tako da pride jeden del vitrijola na 20 delov vode, n. pr. jeden funt vitrijola na 20 funtov vode. V to tekočina se potem koli ali ralee polože in do 48 ur v nji ležati in se namakati pustè. Potem se vzamejo iz nje in v senci posuše. To delo se tolikokrat ponovi, da lesovje nekoliko modrikasto plavkasto barvo zadobi, na kar se še nekoliko z apnenim mlekom pomažejo. Tako lesovje je desetkrat trpežnejše, kakor druge brez namakanja.

M. Ovčji kašelj. Kašelj ovce večidel dobijo jeseni vsled prehlajenja, kdar o mokrem mrzlem vremenu jeseni na pašo gredo. Za kašljem bolene ovce se morajo v hlevu pridržati in se jim vsak dan po jeden ali dvakrat za žlico čaja iz bezgovega cveta daje, v kterege se je nekaj piva vilo ali pa nekoliko kapljic vode od grenkih mandelnov narejene.

Sejmovi 21. dec. v Laškem, pri sv. Tomažu nad Velikonedeljo; 23. dec. v Brežicah.

Dopisi.

Iz Pohorja. [Konec.] Bila je lani pri nas silno slaba letina, ker smo imeli vse mogoče nime: mraz, točo, slano itd., a letos je hvala Bogu vsemi pridelki bolje, le v vinogradih in sadunostnikih ne.

Čeravno letos nismo imeli toče in tudi spomladni mraz ni kaj škodoval trsu, smo vendar ubogo malo natrgali tako, da so neki še menje mošta dobili, kakor lani in smo na slabšem; ker lani nam je bila štibra odpisana, letos pa ne. L. 1876. bi se po pravici moralo imenovati ne vinskog, nego vodenog leto, ker dežja in nalivov je bilo skozi celo leto izvanredno mnogo. Vsled tega je v dolinah večkrat poplavlilo travnike in njive ter naredilo veliko škode, pa tudi na gorah, zlasti na Htinji smo spomladi imeli toliko vode, da nam je v kleti tekla, kar prej nikoli ni bilo in stari ljudje ne pomnijo — in če smo denes vodo izplali, je jutri zopet pritekla, da je bil res velik križ v tem vodenem letu! Sadja, razun nekaj kostanjev nismo imeli že 3 leta zaporedoma na Pohorju, ker ga je mraz vzel ali pa toča potokla. Tudi se je od lanske toče posušilo veliko drevja, zlasti čespelj ali sliv. Bolj veselo je, da letos živeža ne bode majnkalo tudi ubogim ljudem ne, ker je obrodil bob (krompir) in pa oves, poglavitni živež Pohorjancev. Pšenica, rž in ječmen so se srednje obnesli. Repe, korenja in zelja je obilno, krme bo za silo. Turšica, ki jo pri nas še sejemo, letos ni dozorela, je zelena ostala in ima mlečno, mehko zrnje. Zanimivo bo tudi čuti, kako je obrodilo seme, ki smo ga lani po toči poškodovani v dar prejeli. Najslabše je obrodilo rženo seme, ki je iz severnih, mrzlih dežel doma, neki iz Šlezvik-